

آزمایش و تجربه در تحقق علوم انسانی اسلامی کافی نیست/قرآن و احادیث منابعی برای علوم انسانی

یک پژوهشگر تعلیم و تربیت با بیان اینکه منابع ما در علوم انسانی به آزمایش و روش تحقیق تجربی محدود شده است در حالی که ما یک منبع لایزال داریم...

یک پژوهشگر تعلیم و تربیت با بیان اینکه منابع ما در علوم انسانی به آزمایش و روش تحقیق تجربی محدود شده است در حالی که ما یک منبع لایزال داریم و باید از عقل و وحی نیز استفاده کنیم، گفت: قرآن و احادیث متصل به علم الهی، از منابع پرربها در علوم انسانی هستند. به گزارش خبرگزاری مهر، حجت الاسلام ناصر سقایی بی ریا، عضو هیئت علمی مؤسسه امام خمینی(ره) و پژوهشگر در حوزه تعلیم و تربیت اسلامی با تأکید بر اینکه برای رسیدن به علوم انسانی اسلامی باید ابعاد هستی شناسی را در نظر بگیریم افزود: منابع ما در علوم انسانی به آزمایش و روش تحقیق تجربی محدود شده است در حالی که ما یک منبع لایزال به نام قرآن و احادیث داریم. به عبارتی باید از عقل و وحی با هم استفاده کنیم.

وی افزود: قرآن و احادیث متصل به علم الهی از منابع پرربها در علوم انسانی محسوب می شوند و متدلوژی علوم از دیگر پایه های هستی شناختی است. به این معنی که باید ببینیم هستی را چه می دانیم و نقش و ماهیت انسان در آن چیست؟

این استاد حوزه و دانشگاه با اشاره به اینکه "انسان" موضوع اصلی علوم انسانی است، گفت: شناخت ما نسبت به انسان در جهت گیری ها، نتایج و کاربردها بسیار مؤثر است بنابراین اگر انسان را به خوبی شناسیم تحقیقات و رشد علوم انسانی ناقص پیش می رود.

حجت الاسلام سقایی بی ریا در ادامه، تأثیر ایدئولوژی ماتریالیسم و نگاه محدود نسبت به انسان در علوم انسانی را مورد اشاره قرار داد و تصریح کرد: قرآن نیز از ماتریالیست ها سخن گفته است. به این معنی که ماتریالیستها معتقدند، انسان متولد می شویم پس از آنکه می میرد عالم او از بین می رود. در حالی که انسان آفریده خداوند است و عالمی پس از این عالم جایگاه حقیقی این انسان است و تمام عملکرد ما در این دنیا در نظر گرفته می شود.

وی افزود: چنین دیدگاه هایی در یک مکتب، پیش فرضهای هستی شناسانه است و علوم انسانی را تحت تأثیر قرار می دهد و با در نظر گرفتن آن تمام برنامه های تربیتی، روانشناختی و مدیریتی متحول می شود.

این پژوهشگر تعلیم و تربیت همچنین با مقایسه تئوریهای انسان شناختی در علوم مختلف غربی و علوم انسانی اسلامی، اظهارداشت: نسبت تئوری های انسان شناختی در علوم غربی با علوم انسانی اسلامی "شباهت" است. اگر در تئوری های غربی مسایلی را ببینیم که در اسلام هم وجود دارد باید گفت که این مسأله، "عینیت" نیست و فقط یک "شباهت" است.

سقایی بی ریا ادامه داد: بطور مثال فروید نظریه "خود آگاه و ناخودآگاه" را مطرح می کند در حالیکه در قرآن نیز این مسأله مطرح شده است که برخی عملی را انجام می دهند اما خودشان نمی دانند. بنابراین بیان قرآن با نظریه فروید شباهت دارد و به معنای عینیت و همانند هم بودن این دو نظریه نیست.

این پژوهشگر در حوزه علوم انسانی اسلامی افزود: نظریه "خودآگاه و ناخودآگاه" فروید با ریشه های فکری و مفروضات هستی شناسانه او مطرح شده است در حالیکه در اسلام این پدیده بر سیستم دیگری استوار است و همان نظریه ی فروید نیست و فقط بین این دو شباهت وجود دارد، لذا در علوم انسانی باید شباهتها و موضوعات مشترک را پیدا کنیم اما به دنبال عینیت نباشیم، در این صورت دچار مشکل نخواهیم شد.

وی با بیان اینکه برای پدید آوردن علوم انسانی اسلامی باید در دستگاه خاصی که در اسلام و هستی شناسی وجود دارد به دنبال پاسخ سوالاتی که در علوم انسانی است باشیم، گفت: در این دستگاه، استفاده از تجربه در علوم انسانی رد نمی شود اما برای بوجود آوردن علوم انسانی اسلامی تنها تجربه کافی نیست و باید شباهتها و تفاوتها در رشته های علوم انسانی در غرب توأمان بیان شود.

وی با اشاره به اینکه شناخت ما از انسان و هویت در بحث علوم انسانی بسیار تأثیرگذار است، افزود: غربی ها در هستی شناسی بُعد الهی، معنوی و این جهانی را نادیده گرفته و با این فرض، انسان را بررسی می کنند. در این دیدگاه، محدودیت و یک جانبه نگری وجود دارد در حالیکه با مفروضات متکی به وحی، عقل و تجربه، نگاه ما در علوم انسانی همه جانبه، عمیق و

جامع می شود.

حجت الاسلام سقای بی ریا همچنین در ادامه درباره تأثیر برگزاری کنگره ها و همایشها در رشد و تکامل علوم انسانی اسلامی، تصریح کرد: برگزاری کنگره ها در واقع ظرف زمانی و مکانی است که متفکرین را گرد هم جمع می کند تا با یکدیگر به تبادل محصول افکار خود بپردازند. لذا اگر بخواهیم علوم انسانی اسلامی را رشد دهیم نمی توانیم بی اطلاع از یکدیگر بپوشیم و نقد و تضارب آراء داشته باشیم تا علم بتواند ثمره خود را نشان دهد.

وی در پایان سخنانش تصریح کرد: برگزاری این کنگره ها به معنای تحقیقات نیست بلکه محصولات پژوهشها در آن ارائه می شود و این محصول نوعی مسیر برای پیش رفتن و رسیدن به علوم انسانی اسلامی است.